

[A. Lyng.]

der skabes i Grønland, set i forhold til Danmark. Jeg tager dette med for at afvise myten om, at det går for hurtigt i Grønland, og at der bruges for mange penge til anlægsvirksomheden. Det er ikke tilfældet, og der bør investeres mere, ikke mindst i den nuværende opbygningsperiode, men vi ved, at vi ikke kan bede staten om endnu flere udgifter. Derfor synes jeg, at tiden er inde til at få det private initiativ til hjælp.

Jeg siger dette med henblik på, at vigtige erhvervsanlæg, anlæg, der er yderst påkrævede for hele landet, ikke for øjeblikket kan gennemføres ved statens hjælp på grund af de herskende økonomiske forhold.

Jeg kan som et skoleeksempel nævne Godthåb fiskerianlæg. Fiskehuset i hovedstaden, der nu har 2 600 indbyggere, er et af de mindste og dårligste i byerne på hele sydkysten. Ganske vist søger man ved midlertidige foranstaltninger at afhjælpe de værste mangler, men dette er ikke tilstrækkeligt. Betragter man forholdene i Grønland som en helhed, viser befolkningsprognosen, at om 12 år — omkring 1970 — vil der være ca. 40 000 mennesker, der skal finde deres erhverv i landet. Derfor er det tvungende nødvendigt, at egentlige industri-anlæg snarest påbegyndes. Hvis staten ikke kan foretage betydelige investeringer snarest, må danske private virksomheder, der måtte have interesse herfor, have adgang til at oprette og drive de nødvendige anlæg. Jeg ved godt, at en ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland formentlig vil være nødvendig herfor, for så vidt angår bopælsbetingelserne, men et hensigtsmæssigt ændringsforslag må vel kunne gennemføres.

Det er i øvrigt ikke gået særlig godt med forsøg på fiskeridrift under privat dansk initiativ. Men det skyldtes først og fremmest, at privat initiativ dengang ikke havde befolkningens støtte, dels fordi befolkningen i Grønland blev opflasket med den tro, at al privat investering og private forretninger ville betyde udbytning og udnyttelse af befolkningen, dels fordi befolkningen håbede på, at staten ville være i stand til at løse opgaverne tilfredsstillende. Da dette ikke har vist sig muligt af økonomiske grunde, bør man opmuntre til, at

privat initiativ hjælper med til at opføre de for Grønlands opbygning yderst nødvendige erhvervsanlæg.

Her spiller et andet synspunkt ind: det er efter min mening ønskeligt at tilføre Grønland et passende tilskud af frisk initiativ og faglig viden i de frie erhverv, ikke mindst i fiskeindustrien og håndværket. Hvis nogen tvivler om mulighederne, kan jeg henvise til det storfiskeri, der nu i mange år har været drevet ud for Grønland, ikke fra baser i Grønland, men fra lande, der er tusinder af kilometer borte. Vi må efter min mening bort fra den regel, der er praktiseret i hundrede år, at Grønland er kun for danske embedsmænd og udsendte, men ikke for de frie erhverv. Jeg tror, at man på flere områder kan sætte privat initiativ ind. Jeg kan i denne forbindelse som eksempel nævne, at vi har nogle af — efter sigende — verdens rigeste kullejer ved Atanikerdluk på Nugssuak-halvøen. De ligger deroppe til ingen nytte. Hvis et privat initiativ kan sætte ind her, vil det have stor betydning både for beskæftigelsen og for Grønlands økonomi.

Og lad os få flere danske private håndværksmestre til Grønland. Der er meget at gøre, og vi mangler i landet en sådan faglig arbejdskraft, der bl. a. kan være med til at uddanne grønlændere i forskelligt håndværk.

Jeg tror, at vi på mange områder kan tage privat investering til hjælp både for at aflaste staten og for at aktivisere opbygningen af Grønland. En af de vigtigste reformer, der efter min mening allerede har betydet en del for den sunde udvikling i Grønland, er indførelse af privathandelen i Grønland.

Indførelsen af privathandel i Grønland har betydet en nyttig konkurrence mellem den private handel og den kgl. grønlandske handel: gode og rigelige varer dér, hvor konkurrencen findes, og interesse for at betjene de grønlandske kunder ordentligt. De private forretninger handler nu på flere steder med alle mulige varer med undtagelse af de varer, hvor Handelen har velfærdspriser og sælger varerne delvis under indkøbsprisen i Danmark. Privathandelen har forøget den kgl. grønlandske handels underskud, som nu skal dækkes ved eneretsvarerne efter landsrådets godkendelse, men den